

Віктор ТИЩУК,

Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

ВИДИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ КОНТРРОЗВІДУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

У статті досліджено види та класифікацію контррозвідувальних заходів в діяльності Державної прикордонної служби України на сучасному етапі її розвитку у відповідності до Законів України «Про контррозвідувальну діяльність» та «Про оперативно-розшукову діяльність», інших нормативно-правових актів. Дослідження проведено на основі аналізу змісту законодавства України та існуючих теоретичних положень щодо здійснення контррозвідувальних заходів, які входять до системи заходів оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності. В результаті запропоновано класифікацію видів контррозвідувальних заходів та визначено, що вповноважені підрозділи Державної прикордонної служби України фактично в повному обсязі використовують систему контррозвідувальних, пошукових, режимних, адміністративно-правових заходів, а обмеження у вигляді окремих контррозвідувальних заходів носить формальний характер.

Ключові слова: Державна прикордонна служба України; види та класифікація контррозвідувальних заходів; оперативно-розшукові заходи; об'єкти та суб'єкти контррозвідувального захисту; адміністративно-правові режими; прикордонний режим.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Питання щодо здійснення контррозвідувальних заходів, їх сутність та класифікація є одним із центральних у сфері забезпечення державної безпеки та займають важливе місце в системі контррозвідувальної діяльності. Актуальність дослідження класифікацій контррозвідувальних заходів в діяльності Державної прикордонної служби (далі – ДПС) України полягає в тому, що ч. 2 ст. 5 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [1] визначає право відповідних підрозділів здійснювати окремі контррозвідувальні заходи щодо забезпечення безпеки визначених об'єктів захисту, тобто, встановлено обмеження по видам заходів та видам об'єктів захисту. Саме слово «окремі» дає нам зрозуміти, що є певні обмеження щодо використання контррозвідувальних заходів. На нашу думку, ці обмеження в більшій мірі мають стосуватись об'єктів захисту, які

чітко визначені, на відміну від контррозвідувальних заходів, їх видів і класифікації яких, в законодавстві не має.

Таким чином, відповідно до Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [1], ДПС України, є суб'єктом здійснення лише окремих контррозвідувальних заходів, та формально не може здійснювати повний комплекс дій, що входять до системи контррозвідувальної діяльності, таких, як режимні чи адміністративно-правові заходи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми. Проблематику окремих особливостей здійснення контррозвідувальної діяльності досліджували вітчизняні науковці, зокрема О. М. Юрченко, Є. Д. Скулиш, О. В. Шамара, А. М. Притула, В. Г. Пилипчук, І. В. Сервецький, А. Ю. Неманов та інші. Проведений нами аналіз існуючих підходів оцінки діючої правової системи контррозвідувальної діяльності засвідчив відсутність відкритих досліджень щодо визначення, обґрунтування видів та класифікації контррозвідувальних заходів в діяльності ДПС України.

Мета статті. Висвітлити види та класифікацію контррозвідувальних заходів у діяльності ДПС України на підставі аналізу законодавства України та відкритих публікацій вітчизняних вчених.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою дослідження проблеми класифікації контррозвідувальних заходів, на початку, розглянемо їх розподіл на основі відповідних положень Законів України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2] та «Про контррозвідувальну діяльність» [1]. Так, відповідно до ст. 2 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2] контррозвідувальні заходи можна поділити на дві категорії:

- гласні контррозвідувальні заходи;
- негласні контррозвідувальні заходи.

В свою чергу негласні контррозвідувальні заходи поділяються на дві групи:

- негласні контррозвідувальні заходи, що здійснюються із застосуванням оперативних засобів;

негласні контррозвідувальні заходи, що здійснюються із застосуванням оперативно-технічних засобів.

На відміну від негласних, гласні контррозвідувальні заходи за своєю природою не можуть здійснюватись із застосуванням оперативних або оперативно-технічних засобів.

У ч. 4 та ч. 5 ст. 8 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [1] також є поділ на гласні та негласні контррозвідувальні заходи. Щодо гласних контррозвідувальних заходів зазначається, що вони передбачають використання відкритих (офіційних) форм і методів роботи у сфері забезпечення державної безпеки.

Негласні контррозвідувальні заходи здійснюються із залученням осіб, які конфіденційно співпрацюють з контррозвідувальними органами і підрозділами, а також з використанням оперативних, оперативно-технічних та спеціальних сил і засобів. Порядок використання негласних методів та засобів при здійсненні контррозвідувальної діяльності визначається на основі Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» нормативно-правовими актами Служби безпеки України [1].

Тобто, Закон України «Про контррозвідувальну діяльність» [1], окремо виділяє негласні контррозвідувальні заходи, що здійснюються із залученням осіб, які конфіденційно співпрацюють з контррозвідувальними органами і підрозділами.

З врахуванням того, що контррозвідувальні заходи входять до системи оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності [1; 2], необхідно визначити основні відмінності оперативно-розшукової діяльності від контррозвідувальної діяльності, що впливають на класифікацію заходів та полягають в наступному.

Мета оперативно-розшукової діяльності – це припинення правопорушень, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [2]. Мета контррозвідувальної діяльності – попередження, своєчасне виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам безпеці України,

припинення розвідувальних, терористичних та інших протиправних посягань спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на державну безпеку України, усунення умов, що їм сприяють, та причин їх виникнення [1].

Не можна не погодитись з О. М. Юрченко, який зазначає, що відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» контррозвідувальні заходи, спрямовані на досягнення визначеної законодавством мети оперативно-розшукової діяльності. Проте це не стосується контррозвідувальної діяльності загалом [3, с. 131].

В свою чергу, оперативно-розшукові заходи фактично здійснюються визначеним колом суб'єктів для досягнення мети і виконання завдань контррозвідувальної діяльності.

Завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривною діяльністю спецслужб іноземних держав та організацій [2]. Завданнями контррозвідувальної діяльності є: добування, аналітична обробка та використання інформації, що містить ознаки або факти розвідувальної, терористичної та іншої діяльності спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на шкоду державній безпеці України; протидія розвідувальній, терористичній та іншій діяльності спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на шкоду державній безпеці України; розроблення і реалізація заходів щодо запобігання, усунення та нейтралізації загроз інтересам держави, суспільства та правам громадян [1].

Коло суб'єктів оперативно-розшукової діяльності ширше кола державних органів, які здійснюють контррозвідувальну діяльність [1; 2].

Оперативно-розшукова діяльність це система пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів [2]. Контррозвідувальна діяльність здійснюється з використанням системи, яка включає в себе контррозвідувальні,

пошукові, режимні та адміністративно-правові заходи [1]. Як бачимо, пошукові та контррозвідувальні заходи входять до системи, як оперативно-розшукової, так і контррозвідувальної діяльності. Крім того, у ч. 2 ст. 7 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [1] вказано, що підрозділи та співробітники Служби безпеки (далі – СБ) України мають право здійснювати контррозвідувальний пошук, а значить потребують узгодження такі терміни, як пошукові заходи та контррозвідувальний пошук. Що стосується розвідувальних заходів, то, на думку вітчизняних науковців В. Г. Пилипчука, О. М. Юрченко, Є. Д. Скулиша, та О. В. Шамари, у 2005 році в зв'язку з прийняттям Закону України «Про Службу зовнішньої розвідки України» із визначення контррозвідувальної діяльності [1] не зовсім аргументовано було вилучено словосполучення «розвідувальні заходи», які цілком правомірно мають здійснюватись в інтересах контррозвідки для вирішення одного з основних її завдань – добування інформації, що містить ознаки або факти розвідувальної, терористичної або іншої діяльності спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на шкоду державній безпеці [3, с. 134–135;4].

Продовжуючи порівняння оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності, доцільно звернути увагу на відсутність у законодавстві України понять та класифікації оперативно-розшукових чи контррозвідувальних заходів.

Водночас, у ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2] передбачено право оперативних підрозділів здійснювати визначені оперативно-розшукові заходи. З врахуванням цієї норми законодавства, вітчизняні науковці по різному досліджують їх класифікацію.

На наш погляд, І. В. Сервецький та А. Ю. Неманов, дають достатньо різносторонню класифікацію оперативно-розшукових заходів, що наведена нижче.

До таких заходів поіменовані вчені відносять: опитування, спостереження, засідку, переслідування, закупівлю, перевірку, збирання відомостей, отримання

зразків та матеріалів, вивчення предметів, речей, документів, ідентифікацію особистості та психодіагностику.

До них сукупності дій-заходів відносять:

організаційні;

агентурні;

агентурно-тактичні;

тактичні: комбінацію, утримання квартир-пасток, кімнат-пасток, машин-пасток тощо, утримання кафе, барів, ресторанів, утримання легендарних підприємств;

технічні заходи: технічні заходи, які не порушують права людини: негласний звукозапис розмов у громадських місцях, негласне прослуховування телефонних переговорів за заявою потерпілого, негласне проникнення до приміщень та інших місць, які не належать до житла громадян, негласна перевірка записок, планів, що не належать до кореспонденції, негласний візуальний контроль у громадських місцях;

технічні заходи, що здійснюються у сфері інформаційно-телекомунікаційних технологій: застосування програмних і технічних засобів для виявлення і фіксації злочинів, що вчиняються у сфері інформаційно-телекомунікаційних технологій; проведення комп'ютерно-технічних досліджень, залучення сертифікованих спеціалістів; технічний контроль мереж електрозв'язку та телекомунікації; фіксація протиправних трансакцій, вчинених відносно окремих юридичних та фізичних осіб; зняття отриманої інформації та технічний контроль з метою її зберігання;

технічні заходи, що порушують права і свободи людини і здійснюються за санкцією суду: зняття інформації з каналів зв'язку у приміщеннях, транспортних засобах, на земельних ділянках та в інших місцях, що здійснюється за санкціями суду; контроль за телефонними розмовами, що здійснюється як винятковий захід за санкцією суду; проникнення до житла чи іншого володіння особи, що є тимчасовим заходом, який обмежує права людини, здійснюється за санкцією суду; контроль за телеграфною та іншою

кореспонденцією, що належить підозрюваним особам, здійснюється за санкцією суду; візуальний контроль у приміщеннях та інших місцях, що здійснюється лише за санкцією суду, а в окремих випадках при вчиненні тяжкого та особливо тяжкого злочину проводиться негайно без такого дозволу з повідомленням суду або прокурора протягом доби.

Види операцій: ініціювання, контроль, експеримент, упровадження, закупівля, постачання, затримання, супроводження тощо [5, с. 438–439].

Аналогічно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2], ч. 2 ст. 7 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [1], передбачає, що в ході контррозвідувальної діяльності органи, підрозділи та співробітники СБ України мають право здійснювати: оперативно-розшукові заходи з використанням оперативних та оперативно-технічних сил і засобів; виявляти, фіксувати і документувати гласно і негласно розвідувальні, терористичні та інші посягання на державну безпеку України, вести їх оперативний облік; проводити контррозвідувальні операції та відповідні оперативні і оперативно-технічні заходи з метою попередження, своєчасного виявлення і припинення розвідувально-підривної, терористичної та іншої протиправної діяльності на шкоду державній безпеці України; використовувати документи, що зашифровують особу чи відомчу належність працівників, приміщень і транспортних засобів органів та підрозділів, що здійснюють контррозвідувальну діяльність тощо. При цьому, серед переліку прав органів, підрозділів та співробітників СБ України важко виділити заходи, що можна назвати суто контррозвідувальними, за виключенням контррозвідувальної операції. На жаль серед відкритих праць вітчизняних науковців нам не вдалося знайти приклади класифікації контррозвідувальних заходів, в тому числі на основі ч. 2 ст. 7 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [1].

Беручи до уваги, вищевикладені порівняльні характеристики оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності, потрібно підкреслити, що з врахуванням положень ч. 2 ст. 7 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [1], стосовно прав органів, підрозділів та співробітників СБ України

щодо здійснення оперативно-розшукових заходів в ході контррозвідувальної діяльності, та перефразувавши думку О. М. Юрченко [3, с. 131], можна стверджувати наступне: оперативно-розшукові заходи, спрямовані на досягнення визначеної законодавством мети контррозвідувальної діяльності. Проте, це не буде стосуватися інших суб'єктів контррозвідувальної діяльності.

Крім того, система контррозвідувальної діяльності передбачає здійснення режимних та адміністративно-правових заходів, які взаємопов'язані між собою, та направлені на забезпечення низки адміністративно-правових режимів у сфері державної безпеки (режиму воєнного і надзвичайного стану, прикордонного режиму, режиму в'їзду в країну та виїзду з неї, режиму захисту державної таємниці тощо).

Наприклад прикордонний режим, на думку С. І. Царенко, установлюється в інтересах забезпечення суверенітету та прикордонної безпеки, виступає основою загальної системи забезпечення національної безпеки України, а механізм адміністративно-правового забезпечення прикордонного режиму ДПС України передбачає здійснення комплексу адміністративно-правових заходів, які застосовуються у процесі владної діяльності органів ДПС України (у т. ч. у формі взаємодії та координації діяльності з іншими органами публічної адміністрації та місцевим населенням) щодо реалізації обов'язкових умов та вимог прикордонного режиму [6, с. 86].

Наведемо нижче основні положення законодавства України, які становлять правову основу здійснення уповноваженими підрозділами ДПС України режимних заходів, що входять до системи заходів контррозвідувальної діяльності.

У ст. 19 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» [7], серед обов'язків передбачено здійснення режимних заходів спрямованих на додержання вказаних вище адміністративно-правових режимів, а саме:

участь у виконанні заходів територіальної оборони, а також заходів, спрямованих на додержання правового режиму воєнного і надзвичайного стану;

контроль за дотриманням прикордонного режиму;

встановлення за погодженням з органами доходів і зборів та керівниками відповідних підприємств, на території яких розміщено пункти пропуску через державний кордон режиму в пунктах пропуску через державний кордон України, контроль за його додержанням;

встановлення режимних правил у контрольних пунктах в'їзду – виїзду.

Стаття 26 Закону України «Про державний кордон України» [8] зазначає, що режим у пунктах пропуску через державний кордон України визначається згідно з законодавством України ДПС України разом з компетентними органами, а у приміщеннях і місцях, де здійснюється прикордонний контроль, ДПС України встановлює додаткові режимні правила, що регламентують порядок допуску в них осіб, які беруть участь у контролі та обслуговуванні пасажирів і транспортних засобів закордонного прямування, відправленні з пунктів пропуску транспортних засобів, що вибувають за кордон і прибувають в Україну, а також інші обмеження для запобігання незаконному перетинанню державного кордону України.

Також у ч. 5 ст. 5 Закону України «Про прикордонний контроль» [9] передбачено, якщо прикордонний контроль здійснюється поза пунктом пропуску через державний кордон, на необхідний для його проведення час начальник органу охорони державного кордону визначає місця або зони контролю на місцевості чи у транспортному засобі, у яких діє відповідний режим, та у разі потреби запроваджує додаткові режимні правила, передбачені законодавством України для пунктів пропуску через державний кордон.

Відповідно до абз. 2 п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України «Про прикордонний режим» [10] запровадження прикордонного режиму в межах територій зазначених міст і районів здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням Адміністрації ДПС, узгодженим з Міністерством внутрішніх справ, Міністерством юстиції, СБ України та Державною митною службою.

На нашу думку, прикордонний режим, як система режимних заходів у прикордонній смузі та контрольованому прикордонному районі, а також режим

в пунктах пропуску, є основними складовими контррозвідувального режиму, з метою забезпечення якого, рішенням Ради національної безпеки і оборони України, прийнято відповідну Концепцію [11].

Враховуючи викладене, необхідно звернути увагу на те, що вповноважені підрозділи ДПС України, фактично здійснюють контррозвідувальні заходи щодо забезпечення безпеки визначених об'єктів захисту на основі Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [1], пошукові заходи - відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2], режимні заходи передбачені законами України «Про Державну прикордонну службу України» [7], «Про державний кордон України» [8], «Про прикордонний контроль» [9] та іншими. Стосовно адміністративно-правових заходів, то вони застосовуються у процесі владної діяльності органів ДПС України щодо реалізації обов'язкових умов та вимог адміністративно-правових режимів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, в результаті нашого дослідження, на підставі аналізу законодавства України та відкритих публікацій вітчизняних вчених, можна визначити таку класифікацію видів контррозвідувальних заходів у діяльності ДПС України:

гласні контррозвідувальні заходи;

негласні контррозвідувальні заходи, що здійснюються із залученням осіб, які конфіденційно співпрацюють з контррозвідувальними органами і підрозділами;

негласні контррозвідувальні заходи, що здійснюються із застосуванням оперативних сил та засобів;

негласні контррозвідувальні заходи, що здійснюються із застосуванням оперативно-технічних сил та засобів.

Застосувавши підхід І. В. Сервецького та А. Ю. Неманова, який вони використали для класифікації оперативно-розшукових заходів [5, с. 438-439], та опираючись на положення ч. 2 ст. 7 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [1], додатково можна виділити наступні контррозвідувальні заходи:

опитування осіб за їх згодою, використання їх добровільної допомоги;

здійснення візуального спостереження в громадських місцях із застосуванням фото-, кіно- і відеозйомки, оптичних та радіоприладів, інших технічних засобів;

використання документів, що зашифровують особу чи відомчу належність працівників, приміщень і транспортних засобів органів та підрозділів, що здійснюють контррозвідувальну діяльність;

сукупність дій-заходів:

оперативні і оперативно-технічні заходи, що здійснюються з метою попередження, своєчасного виявлення і припинення розвідувально-підривної, терористичної та іншої протиправної діяльності на шкоду державній безпеці України;

сукупність заходів-операцій:

контррозвідувальна операція.

Як бачимо, деякі контррозвідувальні заходи, що ми додатково виділили, такі як опитування чи спостереження, також, входять до класифікації оперативно-розшукових заходів, а відмінність полягає в меті та завданні, відповідно контррозвідувальної чи оперативно-розшукової діяльності.

Крім того, на нашу думку, вповноважені підрозділи ДПС України, в інтересах забезпечення охорони та захисту державного кордону України, а також забезпечення безпеки своїх сил і засобів, інформаційних систем та оперативних обліків, фактично в повному обсязі використовують систему контррозвідувальних, пошукових, режимних, адміністративно-правових заходів. Тому, обмеження, що передбачені ч. 2 ст. 5 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [1], стосовно здійснення вповноваженими підрозділами ДПС України лише окремих контррозвідувальних заходів носить формальний характер.

Список використаної літератури

1. Про контррозвідувальну діяльність : Закон України від 26 грудня 2002 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 12. Ст. 89.

2. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року. *Відомості Верховної Ради*. 1992. № 22. Ст. 303.
3. Юрченко О. М., Скулиш Є. Д., Шамара О. В. Розвиток правової системи розвідувальної, контррозвідувальної та оперативно-розшукової діяльності в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 10. С. 129–138.
4. Пилипчук В. Г. Формування теоретико правових основ забезпечення державної безпеки України : монографія. К. : НКЦ СБ України, 2008. 256 с.
5. Сервецький І. В., Неманов А. Ю. Щодо класифікації оперативно-розшукових заходів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ, Серія юридична*. 2012. № 1. С. 427–441.
6. Царенко С. І. Механізм адміністративно-правового забезпечення прикордонного режиму Державною прикордонною службою України, *Науковий вісник Херсонського державного університету, Серія Юридичні науки*. Випуск 5. Том 3. 2015. С. 83–86.
7. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квітня 2003 року. *Відомості Верховної Ради*. 2003. № 27. Ст. 208.
8. Про державний кордон України : Закон України від 4 листопада 1991 року. *Відомості Верховної Ради*. 1992. № 2. Ст. 5.
9. Про прикордонний контроль: Закон України від 5 листопада 2009 року. *Відомості Верховної Ради*. 2010. № 6. Ст. 46.
10. Про прикордонний режим: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1998 року. *Офіційний вісник України*. 1998. № 35.
11. Концепція забезпечення контррозвідувального режиму в Україні: Указ Президента України № 310/2017 від 6 жовтня 2017 року «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 вересня 2017 року». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0010525-17> (дата звернення 02.12.2018).

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент Половніков В. В.

Тыщук В. В. Виды и классификация контрразведывательных мероприятий в деятельности Государственной пограничной службы Украины

В статье исследованы виды и классификация контрразведывательных мероприятий в деятельности Государственной пограничной службы Украины на современном этапе развития в соответствии с Законом Украины «О контрразведывательной деятельности», других законодательных и нормативно-правовых актов. Исследование проведено на основе анализа содержания законодательства Украины и существующих теоретических положений по осуществлению контрразведывательных мероприятий, которые входят в систему оперативно-розыскной и контрразведывательной деятельности. В результате предоставлено предварительную классификацию видов контрразведывательных мероприятий и определено, что уполномоченные подразделения Государственной пограничной службы Украины фактически в полном объеме используют систему контрразведывательных, поисковых, режимных, административно-правовых мер, а ограничения в виде отдельных контрразведывательных мероприятий носит формальный характер.

Ключевые слова: Государственная пограничная служба Украины; виды и классификация контрразведывательных мероприятий; оперативно-розыскные мероприятия; объекты и субъекты контрразведывательной защиты; административно-правовые режимы; пограничный режим.

Tyshchuk V. Types and Classification of Counterintelligence Measures in the Activity of the State Border Guard Service of Ukraine

The article deals with the types and classification of counterintelligence measures in the activity of the State Border Guard Service of Ukraine. The research was conducted on the basis of an analysis of the content of Ukrainian legislation and theoretical provisions. It became known that domestic scientists did not investigate in open works the definitions, types and classification of counterintelligence measures in the activity of the State Border Guard Service of Ukraine. The main differences between operational and investigative activities from counterintelligence activities that influence the classification of measures are established. As a result, the following classification of types of counterintelligence measures is proposed: no secret counter-intelligence action; secret counterintelligence measures involving individuals who cooperate with counterintelligence services and units; secret counterintelligence measures carried out using operational forces and means; secret counterintelligence measures carried out using operational-technical forces and means. In addition, the following counterintelligence measures were identified: conducting a poll of persons with their consent, using their voluntary help; visual observation in public places through photography, cinema and video, optical and radio devices and other technical means; the use of documents encrypting the identification of employees, premises and vehicles of agencies and subunits involved in counterintelligence activities; operational and operational-technical measures carried out in order to prevent, timely detection and termination of intelligence, subversion, terrorist and other illegal activities to the detriment of Ukraine's state security; counterintelligence operation.

The study shows that the units of the State Border Guard Service of Ukraine actually use the system of counterintelligence measures. Thus, limiting the powers of the State Border Guard Service of Ukraine to carry out only certain counterintelligence measures is formal.

Key words: State Border Guard Service of Ukraine; types and classification of counterintelligence measures; operational search activities measures; objects and subjects of counterintelligence protection; administrative-legal regimes; and border regime.